

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.961/2007/8.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. év május hó 13. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

Az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben az I.rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Bács-Kiskun Megyei Bíróság 10.B.868/2005/133. számú, illetőleg a Szegedi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.II.107/2007/7. számú ítéletét - az I. rendű terhelt tekintetében - hatályában fenntartja.

A II. rendű terhelt tekintetében a felülvizsgálati eljárást megszünteti.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság a - megismételt eljárásban hozott - 2006. december 15. napján kihirdetett 10.B.868/2005/133. számú ítéletével bűnösnek mondta ki az I. rendű és a II. rendű terheltet

- 2 rb. társtettesként, az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntetében (az 1995-1998. időszakban, fogyasztási és általános forgalmi adónemben keletkezett adóhiány kapcsán);

- 2 rb. társtettesként, az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás büntetében (az 1996. és 1997. évben, társasági adónemben keletkezett adóhiány kapcsán); és
- 1 rb. társtettesként, az adóbevételt jelentős mértékben csökkentő adócsalás büntetében (az 1995. évben, társasági adónemben keletkezett adóhiány kapcsán).

Ezért az I. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 4 évi börtönbüntetésre és a közügyektől 4 évi eltiltásra; a II. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 2 évi börtönbüntetésre és a közügyektől 2 évi eltiltásra ítélte. Egyben az I. rendű és a II. rendű terhelttel szemben 1-1 rb. az adóbevételt nagyobb mértékben csökkentő adócsalás büntette miatt folyamatban lévő eljárást megszüntette. A megszüntető rendelkezés - mindkét terhelt tekintetében - első fokon jogerőre emelkedett.

A Szegedi Ítéltábla - kétirányú fellebbezés alapján eljárva - a 2007. június 6. napján meghozott Bf.II.107/2007/7. számú ítéletével az elsőfokú határozatot akként változtatta meg, hogy a terheltek cselekményeit

- 3 rb. társtettesként - melyből 2 rb. folytatólagosan - elkövetett adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás büntettének, és
- 2 rb. társtettesként elkövetett adóbevételt jelentős mértékben csökkentő adócsalás büntettének

minősítette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet - a felülbírált részében - helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás (I. rendű terhelt magatartására vonatkozó részének) lényege a következő.

1993. december 1. napján az I. rendű terhelt alapította a Kft.-t, melynek neve 1996. szeptember 9. napjától megváltozott. Az I. rendű terhelt 1993. december 1-től 1995. január 30-ig, majd 1998. március 1-től 2000. november 23-ig a Kft. cégjegyzésre jogosult ügyvezetője volt.

A Kft.-t elsősorban az I. rendű terhelt vezette; tulajdonosként akkor is irányítása alatt tartotta a céget, amikor nem ő volt az ügyvezető; ekkor a Kft. ügyvezetője az I. rendű terheltnek alárendelten működött.

Az I. rendű terheltnek alárendelten tevékenykedő II. rendű terhelt pedig rendszeresen aláírta a mentesítési kérelmeket és adóbevallásokat.

A Kft. - az 1995. június 26-án kiadott légügyi engedély alapján - jogosult volt saját tulajdonú vagy bérlet légi járművel

közforgalmú, nem menetrendszerinti nemzetközi és belföldi légi fuvarozásra, személy, posta és áruszállításra. Az engedélyezett géptípusok között az L-410 UVP, illetve UVP/E repülőgéptípus szerepelt.

A Kft. tevékenysége az L-410 típusú repülőgépek üzemeltetésére épült; nemzetközi repüléseket lényegében csak az L-410 típusú gépekkel végzett. 1998. március 1.-vel a Kft a kereskedelmi repülési tevékenységet megszüntette.

1995. és 1998. márciusa között különböző időszakokban a Kft a JET A1 üzemanyaggal működtette (a különféle jogcímen birtokában lévő) repülőgépeket.

A Kft. a JET A1 üzemanyagot nagyobb részben a MOL Rt.-től, kisebb részben a MALEV Rt.-től vásárolta. 1995. augusztustól 1998. márciusig a beszerzett mennyiség összesen 15.263.729 liter volt. Ebből

- a MOL Rt.-től beszerzett mennyiség 15.244.967 liter;
- a MALEV Rt.-től beszerzett mennyiség 1997-ben 18.286 liter; 1998. februárban 476 liter; összesen 18.762 liter volt.

A polgári repülésről szóló 1981. évi 8. tvr. végrehajtási rendeletének 29/A. § (1) bekezdése szerint nemzetközi repülés a Magyar Köztársaság államhatárát átrepülő repülés; azaz a mentesség a belföldi repülésekre nem vonatkozott.

A Kft.

- a fogyasztási adó nem esetében 1996. márciusig negyedéves, ezt követően havi adóbevalló volt; a bevallást a következő hó 15. napjáig kellett benyújtania;
- az általános forgalmi adó nem esetében havi adóbevalló volt; a bevallást a következő hó 20. napjáig kellett benyújtania;
- a társasági adó nem esetében éves adóbevalló volt; a bevallást a következő év március 31.-ig kellett benyújtania [az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény (Art.) - az adók, költségvetési támogatások esedékességéről szóló - 2. számú melléklete].

Az adóbevallást

- az általános forgalmi adó nem kapcsán 1995. decemberében az I. rendű terhelt;
 - egyebekben, 1995-ben és 1996-1997. adóévekre az I. és II. rendű terhelt felváltva; az 1998. januárit a II. rendű terhelt; ezt követően az I. rendű terhelt
- írta alá. Így ők feleltek az adóbevallásban foglaltak hitelességéért, illetve az adókötelezettség teljesítéséért.

A Kft. a saját repülési teljesítménye alapján a megvett üzemanyagból legfeljebb 1.588.000 litert használhatott fel az általa üzemeltetett repülőgépekben. Az eljárás során nem volt pontosan megállapítható, hogy ezen belül mekkora mennyiséget használhatott fel jogszerűen a nemzetközi repülések során.

A fennmaradó 13.675.729. liter - jogszerűen fel nem használt - üzemanyag további sorsa ismeretlen, de az nem az adóalanyiságot eredményező gazdasági tevékenységhez lett felhasználva; ami az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvény (Áfat.) 7. § (1) bekezdésének a) pontja alapján „termékértékesítésnek” minősül.

A Kft. a MOL Rt-től a JET A1 üzemanyagot

- 1995. augusztusától 1996. márciusig fogyasztási adóval növelten vette; és a fogyasztási adót visszaigényelte; míg
- 1996. márciusától fogyasztási adó megfizetése nélkül vette; s a megkapott és 1998. januárig érvényes mentesítés iránti kérelmében a saját, illetve bérelt repülőgépekhez való felhasználási célt szerepeltette.

A fogyasztási adóról szóló 1991. évi LXXVIII. törvény (Fat.) 7. § (3) bekezdés a) pontja, 11. § (1) bekezdés e) és f/b) pontja szerint a vevő akkor mentesülhetett a fogyasztási adó megfizetése alól, illetve az állami adóhatóságtól akkor igényelhetette vissza a jövedéki terméket terhelő adót, ha a felhasználás jogszerű volt; azaz a törvény 1. számú melléklete 21. pontjában megjelölt terméket adóval növelt áron szerezte be, és a sugárhajtóművek üzemanyagát kizárólag nemzetközi forgalomban részt vevő belföldi és külföldi lajstromjelű sugárhajtású és gázturbina meghajtású repülőgép hajtóanyagaként - mint végfelhasználó - használta fel.

Az I. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy a Kft. által beszerzett üzemanyagból 13.675.729 liter értékesítve - és nem pedig a Kft. által végzett repülési tevékenységhez felhasználva - lett.

Ennek ellenére az egyes adónemek tekintetében az adóbevallásokat és mentesítési kérelmeket, valamint a felhasználással kapcsolatos okiratokat (a II. rendű terhelttel) olyan tartalommal nyújtotta be, mintha a teljes üzemanyag felhasználás jogszerű lett volna.

Ezáltal az adóhatóságok előtt az adókötelezettség megállapítása szempontjából jelentős adatokat valótlannal adott elő, illetve elhallgatott, és ezzel az állami költségvetést megillető bevételt fogyasztási, általános forgalmi és társasági adónemben csökkentette.

Ezáltal a Kft.-nek

- 1995. augusztusától 1998. márciusáig fogyasztási adónemben 900.831.000 Ft;
- 1995. augusztusától 1998. márciusáig általános forgalmi adónemben 349.578.000 Ft;
- társasági adónemben 1995-ben 3.176.000 Ft, 1996-ban 35.555.000 Ft, 1997-ben pedig 50.924.000 Ft adóhiánya keletkezett.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelésében kifejtette, hogy az ügyben egységesen az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta, mivel az elbíráláskori anyagi jogszabályok nem jelentettek volna kedvezőbb elbírálást; ezért a jogi minősítés részben eltér a módosított vád minősítésétől.

Ehhez képest az I. rendű terhelt magatartásával társtettesként megvalósította

- a fogyasztási és az általános forgalmi adó nem kapcsán, a 2 rb. a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás büntettét;
- az 1996. és 1997. évi társasági adó nem kapcsán, a 2 rb. a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő adócsalás büntettét;
- az 1995. évi társasági adó nem kapcsán, az 1 rb. a Btk. 310. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő az adóbevételt jelentős mértékben csökkentő adócsalás büntettét.

Az elsőfokú bíróság a fogyasztási és az általános forgalmi adó nem esetében az adócsalást folytatólagosan elkövetettnek minősítette, míg a társasági adó nem esetében, álláspontja szerint - az évenkénti bevallás miatt - ennek törvényi feltétele nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a vád törvényessége szempontjából közömbös, hogy a vádirati tényállásban csak az szerepel, hogy a beszerzett JET A1 üzemanyagból a saját repülési teljesítménnyel nem igazolt mennyiséget a Kft. ismeretlen célra fordította; s nincs pontosan körülírva a felhasználás tartalma.

Az elsőfokú bíróság szerint mivel az ügyészség a

- nem a jogszabályban meghatározott gazdasági körön belüli, illetve
- nem saját gazdasági tevékenységhez történő felhasználást (ami az ÁFA törvény szerint termékértékesítésnek minősül) tette vád tárgyává; és az ebből adódó több adó nemet érintő adócsalás miatt emelt vádat, így a vád megfelelt a Be. 2. § (2) bekezdésében meghatározott minimális tartalmi követelményeknek.

A másodfokú bíróság a bűnösségre vont következtetéssel egyetértett, azonban - álláspontja szerint - részben téves a cselekmények jogi minősítése.

A másodfokú bíróság kifejtette, hogy az adóbevétel jelentős mértékét megalapozó összeghatár időközbeni megváltozása miatt - a Btk. 2. §-a alkalmazásával - az elbíráláskor hatályos büntető törvény enyhébb. Az elkövetéskori büntető törvény alapján ugyanis az adóbevétel csökkenésének mértéke akkor volt jelentős, ha a 6 millió forintot meghaladta. Utóbb ez a mérték 50 millió forintra változott, így az 1996. évi társasági adónem esetében az adóbevétel csökkenésének mértéke már nem különösen nagy, hanem csupán jelentős; ami megalapozza az enyhébb törvény visszaható hatállyal való alkalmazását.

Ezért a másodfokú bíróság az elbíráláskori törvény alkalmazásával valamennyi cselekményt átminősítette; és az 1996. évi társasági adónem kapcsán egy esetet az adóbevételt - nem különösen nagy, hanem csupán - jelentős mértékben csökkentő adócsalás büntettének minősített.

A másodfokú bíróság kifejtette továbbá, hogy jelen ügyben a vád törvényességét az eljárás megindulásakor, a 2006. július 1. napját megelőző Be. rendelkezései szerint kell vizsgálni, aminek a vád megfelelt, az elsőfokú bíróság pedig azt kimerítve járt el.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a védő terjesztett elő, az I. és a II. rendű terhelt érdekében - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt

- a bűnösség megállapítása miatt, felmentés érdekében; valamint
- törvényes vád hiánya és az indokolási kötelezettség megszegése miatt, hatályon kívül helyezés érdekében.

Ezt követően a védő - csatolva a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítvány visszavonásáról szóló nyilatkozatát - a II. rendű terhelt érdekében általa benyújtott felülvizsgálati indítványt visszavonta; majd a II. rendű terhelt beadványában is akként nyilatkozott, hogy az általa előterjesztett felülvizsgálati indítványt visszavonja.

Ehhez képest - az I. rendű terhelt vonatkozásában - a felülvizsgálati indítvány lényege a következő.

Az indítvány szerint mivel a vád módosítására a 2006. LI. törvény hatályba lépése után - 2006. november 24. napján - került sor, így az első- és a másodfokú eljárásban alkalmazni kellett a törvényes vádra, továbbá az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó új előírásokat.

Az indítvány szerint - a megismételt eljárásban - a bíróságok törvényes vád hiányában jártak el, mert a módosított és a (2006. december 4.-i) végindítvány szerinti vád alapján „a vád tárgya az, hogy a terheltek nemcsak a Kft. által végzett nemzetközi repülésekhez használtak fel a MOL Rt-től beszerzett JET A1 üzemanyagot, hanem annak nagy részét a fogyasztási adóról szóló törvény rendelkezéseivel ellentétesen nagy haszonnal értékesítették”.

Ehhez képest a vád csupán a törvényes felhasználásra került üzemanyag mennyiség sorsát tartalmazza, míg a jogellenes felhasználásként felrótt 13.657.729 liter JET A1 üzemanyag sorsát nem.

Az indítvány szerint az eljáró bíróságok anyagi jogszabályt sértettek, amikor a Btk. 310. §-a szerinti törvényi tényállás tartalmát kitöltő 1991. évi LXXVIII. törvény (Fat.), 1992. évi LXXIV. törvény (Áfa tv.), valamint 1996. évi LXXXI. törvény (Tot.) rendelkezéseit kiterjesztően értelmezték.

Az indítvány szerint az említett adótörvények szerinti - a termékértékesítésre, a jogszerű felhasználásra, valamint a költségként elszámolhatóságra vonatkozóan meghatározott - vélelmek tisztázására (a bizonyítási teher kapcsán eltérő jogági szabályozás miatt) a büntetőeljárásban nincs mód. Az csak a közigazgatási hatósági eljárásról szóló 2004. évi CXL. törvény és az adózás rendjéről szóló 2003. évi CXII. törvény eljárási rendjében tehető meg.

Ehhez képest a hiányzó üzemanyag sorsára, értékesítésére - az adótörvényekre hivatkozással - való következtetés (bizonyítás felvétele, és törvényes vád nélküli) fikció, mely alapján bűnösséget nem lehet megállapítani.

Az indítvány szerint az elsőfokú bíróság feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést valósított meg, mert indokolási kötelezettségét megszegte, amikor a megismételt eljárásba bevont két szakértőt meghallgatta, azonban véleményüket - elfogadható indokolás nélkül - a bizonyítékok köréből kirekesztette.

A Legfőbb Ügyészség BF.2694/2007. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta és a megtámadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség szerint törvényben kizárt az indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozó, valójában azonban az eljáró bíróság mérlegelését támadó okfejtése.

A Legfőbb Ügyészség szerint a vád mind a 2006. július 1. előtti, mind pedig az utána hatályos Be. rendelkezésnek megfelelt, tényállása kellően részletezve tartalmazta azt a terhelti cselekvőséget, amely az adóbevételt az egyes adónemekben és összegben csökkentette.

Kifejtette, hogy az adócsalás megvalósulása szempontjából közömbös, hogy a saját gazdasági célra felhasznált üzemanyagon kívüli mennyiség további sorsa mi lett. Azáltal ugyanis, hogy ezt a mennyiséget a Kft. nem a saját gazdasági (repülési) tevékenységéhez használta fel, viszont az adóvonzatát érvényesítette, a Kft. irányítója, képviselője a bűncselekményt elkövette.

A Legfőbb Ügyészség kifejtette továbbá, hogy a büntetőbírósnak nem a háttérjogszabályok, hanem a Be. bizonyítási szabályai szerint kell eljárnia, és annak eredményeként tényállást megállapítania. Ehhez képest - szemben az indítvánnyal - az eljáró bíróság nem az adójogszabályok alapján vélelmezte, hanem a bizonyítás eredményeként, ténybeli következtetéssel állapította meg, hogy a Kft. a saját repülési tevékenységéhez fel nem használt mennyiséget - ismeretlen módon - értékesítette. Ekként pedig ez felülvizsgálattal szintén nem támadható.

A Legfőbb Ügyészség ezt követő átiratában - tekintettel a II. rendű terhelt indítványt visszavonó nyilatkozatára - indítványozta a felülvizsgálati eljárás II. rendű terhelttel szembeni megszüntetését.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő az - I. rendű terhelt védőjeként előterjesztett - indítványt fenntartotta, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatában foglaltakkal egyező tartalommal szólalt fel.

Az I. rendű terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében felsorolt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, amelyeknek köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ez azt jelenti, hogy nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének vitatására sem.

A Legfelsőbb Bíróság előzetesen vizsgálta a - védő által (az I. és a II. rendű terhelt javára) benyújtott - felülvizsgálati indítvány kapcsán, az annak utóbb (a II. rendű terhelt tekintetében) történt részbeni, az előterjesztő védő és a II. rendű terhelt általi, visszavonása folytán kialakult eljárásjogi helyzetet.

Az iratokból kitűnően a felülvizsgálati indítványt előterjesztő védő az alapügyben egyaránt meghatalmazottja volt az I. és a II. rendű terheltnek (védelmükben el is járt).

A Be. 49. §-ának - 2006. július 1. napjától hatályos - (1) bekezdése szerint a kirendelés, illetőleg a meghatalmazás hatálya, ha a meghatalmazásból más nem tűnik ki - a büntetőeljárás jogerős befejezéséig tart, de kiterjed a perújításra, a felülvizsgálatra, valamint a különleges eljárásokra is.

Ekként a védő a Be. 417. § (1) bekezdés II. pont c) alpontja alapján a felülvizsgálati indítvány benyújtására - mindkét terhelt tekintetében - jogosult volt; s nincs adat arra, hogy ezt bármelyik terhelt megtiltotta volna. Utóbbira a védő és a II. rendű terhelt (későbbi) visszavonó nyilatkozataiból sem vonható következtetés. Az indítvány szerinti jogosultságra hivatkozásból, valamint tartalmából pedig az állapítható meg, hogy az indítványt a védő által előterjesztettnek kell tekinteni.

A Be. 419. § (5) bekezdése alapján a védő az általa előterjesztett felülvizsgálati indítványt csak a terhelt hozzájárulásával vonhatja vissza.

Mindezt egybevetve a II. rendű terhelt visszavonó nyilatkozata a védő által (érdekében) benyújtott felülvizsgálati indítvány, védő általi visszavonásához való hozzájárulás; s ezáltal (a II. rendű terhelt vonatkozásában) a védő 2008. április 16. napján kelt visszavonó nyilatkozata a joghatályos. Ennélfogva a megtámadott határozatnak a II. rendű terheltet érintő része a felülvizsgálat tárgyát (illetve irányát) már nem képezte.

Az indítvány szerint a bíróság törvényes vád hiányában járt el [Be. 373. § (1) bek. I. pont c) alpont].

A Btk. 310. § (1) bekezdésének (elbíráláskori, de tartalmilag az elkövetéskorival egyező) rendelkezése szerint az adócsalást az követi el, aki

- az adókötelezettség megállapítása szempontjából jelentős tényre (adatra) vonatkozóan
- valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy ilyen tényt (adatot) a hatóság elől elhallgat, és
- ezzel, vagy más megtévesztő magatartással az adóbevételt csökkenti.

Az iratokból megállapítható, hogy a vád tényállása (az eredeti és a módosított egyaránt) konkrétan, pontosan körülírva tartalmazza az I. rendű terhelt elkövetési magatartását, valamint az egyes adónemek szerinti bontásban az adócsökkenés mértékét (amit a vádat kimerítő ítélet tényállása is rögzít).

Ez pedig - amint azt a Legfőbb Ügyészség is kifejtette - mindenben megfelelt a Be. törvényes vádra vonatkozó 2006. július 1. előtti, és azt követően hatályos rendelkezéseinek.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a)-b) alpontja szerinti eljárási okra vonatkozó HGY 1498. számú elvi határozatból is kiindulva, mely szerint ezen okból a 2006. július 1. napja előtt jogerősen befejezett büntetőügyekben nincs helye felülvizsgálatnak, hasonlóképpen önmagában a Be. 2. § (2) bekezdésének (2006. július 1.-től hatályos) rendelkezéseire hivatkozással sem lehet a 2006. július 1. napja előtt jogerősen lezárt ügyben (törvényes vád hiánya miatt) felülvizsgálatnak helye. A Be. 2. § (2) bekezdésében módosult törvényes vád fogalma csak a 2006. július 1-je után benyújtott vádiratokra alkalmazható [BH 2007. 38., BH 2007. 78.].

Ugyanakkor - s ennyiben osztva a védő álláspontját - amennyiben a 2006. július 1. napja előtt benyújtott vádat az ügyész 2006. július 1-ét követően módosítja, akkor a vádmódosításra (s ennél fogva az ilyen vádra) nézve már a Be. 2. § (2) bekezdése (módosult) rendelkezése vonatkozik.

Az indítvány sérelmezte az indokolási kötelezettség megsértését [Be. 373. § (1) bek. III. pont a) alpont]. Az indokolási kötelezettség megsértése fűződhet ténykérdéshez és jogkérdéshez. Az indítvány utóbbi álláspontja - értelemszerűen - ténykérdéssel kapcsolatos.

Kétségtelen, hogy a bíróság az indokolásban köteles számot adni döntéshozatali tevékenységéről, a felülbíráló (fellebbezés, illetve felülvizsgálat folytán eljáró) bíróság pedig ezt jogosult és köteles ellenőrizni. Ha a megtámadott határozat indokolása oly mértékben hiányos, hogy nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését, akkor nyilvánvalóan megghiúsul az érdemi felülbírálat lehetősége; s ez hatályon kívül helyezést eredményez [1/2007. Bkv C.].

Ezen eljárási ok tekintetében azonban értelemszerűen különbség van a fellebbezés alapján és a felülvizsgálati indítvány alapján eljáró bíróság között. A másod-, illetve harmadfokú bíróságnak ugyanis (bár korlátozottan és eltérő mértékben) módja van a tényállás

kiegészítésére, s ehhez képest bizonyítékok mérlegelésére, míg felülvizsgálat során erre nincs törvényi lehetőség.

Felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága és a bizonyítékok mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Következésképpen ezen eljárási ok kapcsán (felülvizsgálati eljárásban) csupán az vizsgálható, hogy a megtámadott jogerős határozat indokolásában az eljárás bíróság ellenőrizhető és elégséges módon számot ad-e a tényállás megállapításához vezető, a Be. 78. § (3) bekezdés szerinti, értékelő tevékenységről. Jelen ügyben ez - a kielégítő mértéket is meghaladóan - kétségtelenül megtörtént.

Az eljárás bíróság

- a kérdéses szakértőket a bizonyítékok sorában számba vette (elsőfokú ítélet 11. o.);
- a szakértők véleményét egyenként és más bizonyítékokkal is részletezve összevetette (elsőfokú ítélet 26-28. o., 33. o., 37-38. o., 41. o., 46. o., 48. o., 58-62. o., 66. o.); és
- világosan számot adott a szakértői véleményekkel kapcsolatos álláspontjáról, mérlegeléséről is (elsőfokú ítélet 68. o., 72. o.).

Ehhez képest - egyetértve a Legfőbb Ügyészség álláspontjával - az indítvány az indokolási kötelezettség megsértése címén valójában az eljárás bíróság bizonyítékot mérlegelő tevékenységét támadta, ami felülvizsgálat során kizárt.

Az indítvány vitatta az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítását.

Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy a tulajdonosi irányítása, és részben kifejezett, részben gyakorlati ügyvezetése alatt álló Kft.

- összesen 15.263.729 liter üzemanyagot szerzett be;
- a beszerzett mennyiségből legfeljebb 1.588.000 litert használt fel az általa üzemeltetett repülőgépekhez;
- a beszerzett mennyiségből 13.675.729 litert nem a Kft. által végzett repülési tevékenység során használt fel, hanem az értékesítve lett;
- tevékenysége, illetve működése folytan fogyasztási, általános forgalmi és társasági adónem vonatkozásában egyaránt adóalany volt.

Ehhez képest az I. rendű terhelt (a II. rendű terhelttel társtettesként) azáltal valósította meg a többrendbeli adócsalást, hogy a 13.675.729 liter üzemanyag, mint repülési tevékenységgel nem

igazolható mennyiség felhasználása vonatkozásában megtevesztette az adóhatóságot és annak ellenére, hogy e mennyiség kapcsán

- a Fat. értelmében a Kft. nem volt végfelhasználó (s mint ilyen megfizetés alól mentes, illetve visszaigénylésre jogosult), a fogyasztási adót 1995. augusztusától 1996. márciusig jogtalanul igényelte vissza, azt követően 1998. márciusig pedig jogellenesen nem fizette meg;
- (nem felhasználás, hanem) értékesítés történt, az általános forgalmi adót 1995. augusztusától 1998. márciusig terjedő időben nem fizette meg;
- a Kft. tevékenysége (az értékesítés) nem állt összefüggésben a Kft. vállalkozási tevékenységi körével, a beszerzett mennyiséget jogtalanul költségként számolta el, azzal nem növelte, hanem csökkentette az adóalapot, s ezáltal a Kft. társasági adókötelezettségének mértékét.

Az indítványban foglaltak kapcsán rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy az adott bűncselekmény törvényi tényállása – értelemszerűen – kerettényállás, de az egyes, adónemekre vonatkozó (s egyébként az irányadó tényállásban részletezett) külön törvényi rendelkezések nem az elkövetési magatartás tartalmát adják meg, hanem az elkövetési mód (az adókötelezettség megállapítása szempontjából jelentős tény) vonatkozásában jelentősek.

Az elkövetési magatartás a valótlan tény, adat előadása, elhallgatása, vagy más megtevesztő magatartás, s ezáltal az adóbevétel csökkentése.

Következésképpen az indítványnak a tényállásban rögzített termékértékesítés kapcsán, mint fikcióra vonatkozó kifogása azért nem foghat helyt, mert nem arról van szó, hogy az eljáró bíróság vélelemmel (bizonyítás nélkül) állapított meg bűnösséget. Az eljáró bíróság – amint azt a Legfőbb Ügyészség kifejtette – nem az adójogszabályok alapján vélelmezte, hanem a bizonyítási eljárás eredményeként, ténybeli következtetéssel állapította meg, hogy a Kft. repülési tevékenységével (teljesítményével) nem igazolható üzemanyag mennyiség (13.675.729 liter) ismeretlen körülmények között értékesítve lett.

Az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének alapja nem az értékesítés maga, hanem annak (az egyes adótörvények alapján fennálló) adóvonzata tekintetében – a jogszerű felhasználás beállítása révén – az adóhatóság megtevesztése és ezáltal az adóbevétel csökkentése.

Következésképpen az indítvány „termékértékesítésre” vonatkozó érvelése valójában szintén az irányadó tényállás, illetve az eljárt bíróság mérlegelő tevékenységét támadta.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat az I. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta; egyben a II. rendű terhelt tekintetében a felülvizsgálati eljárást a Be. 419. § (6) bekezdése alapján megszüntette.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul, azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2008. május 13.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Akác Zoltán s.k. bíró.

A kiadmány hiteléül:

írnok
MV